SORGIN BILA ARRUZPIN ZEHAR

Arruzpiko zulueta len omen tziren sorgina do/la ta zuk badakzu istorion bat do horrela kontaturikua do zuri kontatikua?

Bai nik aditkatua lenogo adittkatua zattendut bai e bein batin or sorgin zulu ortan e bizi men tziren jendik eta emakumen bat asi men tzen partun eta ezin benpen umerikan ezin ein eta nahi ta nahiez norbatten laguntzillia bihar ta hirurek ez gauza izaki, ta juan men tziren bertze itxe batera erriko itxe batera an omen tzen emagiña bat ta areri galdetzera edo ura eske eta ura eraun men tzuten arat kobazulo artara eta an eiñ men tzun aurra kendu men tzion ongi dena ongi egin omen tzen eta gero jituk do orrek alegiya e "sorgiñak" sorgiñak erran men tzioten bueno eraus men tzioten alko tabla aundi bat dena gauzaz betia omen tziren ferren figurakuk ta txarrantxak ta gauz aunitz ola gauza ttiki batzuk brillantik urrezkuk tzirela ta erran men tzion naizuna etko bat berak autatzko eman tziotela dirurik etzaukateka ta ura pagatzko alegiya ta andri orrek artu ment tzion txarrantxa bat eta txarrantxa ori erran men tzioten :

-"Bueno txarrantxa ori artu eta uaiñ lagunt kizugu guk" ek sogiñek erran men tzioten "guk lagunt kizugu itxeñogo eta juanen gara musika soñukin mño ez okurrittu gibelera begitzia guri guri begitzen badiguzu txarrantx orren erditsua do puska bat falta izanen du orrek txarrantxa orreri kendukzio kenduduko digu" ta aaitormmen tziren erriño erriyin bertan men tzen bizi men tzen andri ori ta erriñogo allet ment tziren ta itxin sartu arte lagundu men tzioten ta itxin sartzerakun atia ixteko alegiya ixtekor oittaki arekin nai men tzion ba, gibelera begitu ya aber zeiñ ote ziren do nola te zen ta begitu men tzion mño bai txarrantxari re puska falta axtan gelditu men zitzaion

Xarelan 77

txarrantxa puska faltakon.

"Ta badekizu geigo zerbattere ola."

Bai geigo nik Arruzpiko zulokurikan ez takit ola aunitz a-
dittu iñ izandu ttut lenogo mño.Arruzpiko zulu ortakua izan bi-
ar tzula uste nik ola erran tzuten ba erriyin bertze erriyin
do baserrin bertze erriyin do baserrri batin do ola omentzuten aur bat
ttikiya bere siaskan ta agitz ona men tzuten ta egun batetik
bertzera asi men zitzaion niar ta niar ta niar ta niar gau ta
egun ta ara etzekiten zer eiñ ta auzoko emakume zarren bateri do galde-
tu men tzioten nola zuten bada aurra niarka niarti izigarriya
len ona zutela ta:

"a ori sorgiñak do olkon batek ikusizue e" eta"baite?" ta
"bai bai olkon bat dun ori" ta " guk uaiñ zer egin genezake
orrekin?" ta "ba orrekin billubartzue uaiñ garai txarra da miño
sagarrak sagar xuriyak billu aunitz lautnogei do geigo igual
al tzuen guziyak ta su ondoan lurko sun ondun banan bana denak patu on-
gi ta aur ori su ondura erauzue bere siaskan ta an utzi ta zuek
gorde gorde eta baldinbaditikan baldin bada sorgiña burua altxa-
tu ta begitkizion ta erranendin zerbattera ta orduntxen autes-
kuzue ez tela ez tela zuen aurra". Ta ala erran ta iñ eñ men
tzuten sagarrak pat men ktzioten ta eraun men tzuten aurra zela-
ku ori arat bere siaskakin ta an patu men tzuten ta iorek gor-
de eta alko batin burua altxatu orrek siaskatik ta erran omen
tzun:"Ui auxe eltze aldia su ondun nik battinet lautnogei urte
mño ez ñett nere bizi guziyin orrenbeste eltze ikusi su ondun
auxe gauza polita". Ta bueno konturattziren orduntxen konturatt-
ziren eztzela eken aurra sorgiñak kanbeattziotela zar batekin

ta yuan tziren zulu ortara ta erran tzioten aurra entretzko
ta erran tzioten sagarrak matten bazizkioten sagar pill bat
ez takit zenbat segurikan mño:
sagar gorriyak ek gustatzen zaizkiola ta etikan pill bat ematen
baziøten ba sagar ekin aldeko beren aurra atzera man bueltatko
ziotela ta altxen erran ta egin sagar gorriyak billu men zittuz-
ten nunbaitikan ere plantatumen xuzten eta eraun men zkioten
orreri ekeri sorgiñ orikeri ta altxen eben aurra xar ura ar-
men zuten: ta eramen eben aurra egizkua bueltatu men tzioten
ta axtan kontet gelditttu men tziren ori re nik adittua izan-
dut lenogo kontatzen zittuzten olkuk ta ori bazala gehigo re
bai ta nik ola burutan dauzkitenak batzuk ola.

Hau bertze bat berriz gizon bat mño etzen zulu ortan pasatu
ori erriyin bizi zenak ordun garai etan izatten men tziren
fama zutenak sorgiñ fama zutenak aunitz gizon ta emakmik ere bai
et a gizon ori mandazai bat omen tzen gizon bat ez sorgiña zen ori
bertzia ta orrek itten omen tzun Sunbillatikan ogiya eta Eli-
zondotikan eztakit illautin bein edo biaje bat estankua taba-
kua ta ola ta . Alko batin gizon orrek sorgiñan famaku orrek
erran men dio:"A, aizak i Patxiku nik ere juanardit irekin
batin urrengo uailikan zerara biaje ortko batin irekin batin",
ta " Bai zer duk ik imarra ik " ta " Nik egimarrik
ez mño juanan nikek nik ere " ta ola " Bueno bueno elkarkin
juanen gattuk" juan men tzan ta bueltan eldu zilikan ya i-
llundu gaba ta ilargia ederra omen tzagon ta bueltan eldu
zirelikan erran men tzion gizon orrek itxera urbilyun; mendiz
eldu men tziren mendiz alegiya ta erran omen tzion:" Ño
auxe logalia imardut lo pisko bat Patxiku " ta " ken ortikan
uaiñ ze asibarduk lo itten istantin itxin gattuk ta, aldei

ortikan" ta " ez ez ez nai ta naiez lo imauttela nik nai ta naiez imardut ta ba kuluxka bat pix pixkot" ta " bueno ordun nik zigarro bat erre bittartin ik zak ordun lo pixkot" ta ala etzinta jarri men tzen gizon ori sorgiña delku ori ta etzin-ta jarri omen tzen ta segidun jarri zen bezala zorronkaka lo ta momentu batetik bertzera ixildu zorronka ta asnaserik ez artzen ta " nik uaiñ ze imar dut " gizon ori ikatua artu omen du ta gizon ori ortzaz gotti zagona sorgiña delku ori ortzaz gotti zagona jarri men tzun betti espeska eta alako batin esperun ekariz omen tzagon "nionek" gizon onek "ze idea ote ttut nik ze imat te dut onekin" ta alako batin eldu omen da bele zar bat edo belia do egazti zar beltz bat ta ra pasatzen men tzen gorputz gañin ukiztzen tzulikan ta ura aspeska egoki ba eta "nik ze imar dut uaiñ unekin" buelta eman omen tzion eta belia juan omen apartera eta berriz bueltan etorri miño lenogo man men tzion buelta ta jarri men tzun betti au da zera ortzaz gotti etzinta ta tor men tzen beli ori ta ra iduittu omen zitzaion autikan zartu zela beli ura eta " ño au lua iuntena ederki deskanstu naiz ta juanen gara ábitkara " bai bai abitkattuk bai" erran nen tzun gizon orrek" ni unelko jendikin geigo ez nuk etorriko ok ikarik pasatt ttutenak " gizon arek erran men tzun. Bueno...

"Norbattek ere bazuk adittkatua or barna ori ola gauz rrarurikan or barna ori ola gauz rrarurikan do"

Bai bein batin izatten men tziren itxe batin zirenak ori ez zulu orta e famili bat ama alaba batzuk bizi zirena ta alaba orrek orrek omen tzun nobiua eta nobiu uneri erratten men tzioten bere andregaia ta bere ama biyek sorgiñak tzirela ta orrek ezin

tzun siñetsi etzion sorginkeririkan dious ere arrautzen eta egun batin gogotzion gizon orreri nobiua do orreri juamar dula andregayan itxera eta erramardiola logalik dagola eta lo jarri bar dula . Eta orduan ya ya sumatzen dion zerbattere egittuntela sorginkin do rrarurik gauza rrarurikan ola juan men da ta erran men dio:"bai logalik nago" ta "ementxen zizallua erratten zitzaion bankua banku baten gañin jarri men tzen etzinta ta " ementxe lo imer dut piskot " ankaz bera gelditztzen miñon ez lo ta kartzioten lo belarrak ta patzkioten ondu artan alegiya orrek geigo lo ittko ta ötxin ama alba oyek afaria prestatzko nobiu orreri eman nai zion afaria miñon etzuten diousere eta egin tzuten kontsulta ta erran tzion amak alabari" uantxen momentuonxtan yayo dun Salamankan aur bat ta bataitu gabia dun ta uraxen karkkeniken aisa eta uraxen ill ta puxkatu " bueno su burnia lurko su burnin azpitikan su burnia altxatu ta ate zuten olko eltze lurrazko beltz bat ta artan bazuten orgendu bat ta ungendu arekin egin zittuzten esku zolak ta anka zolak biyek ama alabak ta ein tzuten ola erregu bat bezala ordu batez arat eta ordu batez bueltan Salamankatikan mendi guziyan gaintikan eta laiño guziyan azpitikan ordu bat juan ta bertze ordu bat torri bi orduz harata ta unata eta erran ta egiñ desagertu ziren eta mutilla gelditzen bakar bakarrikan ez tzakin zer egiñ ere eta berak pentsatzen zun erran bezala aorgiñak zirela ya ya konprobatu zun ta alabbi ordua yuan dire ta tordire berriz ama albbak ta bai aurra re karrute ta albari erran dio amak " karran nabal ori ta illen ñiu ta puskatu agitz abudo puskatkiñiu au lo dagon bittartin" ta ura lo bazala zagon bankun gañin eta nabala zorroz zuten ta asi ziren ill bar tzutela ta mutillak bere battttan ittn tzun " ai Jesus ai Jesus " Jangoikuri erregu ittn tzion ez iltzko ta ezin

zuten iñolazko modutan manejtu nabalikan eziñ tzioten sartu aurrari eta ala alako batin mutill urarra altxatu zen ta kendu zion aurra ta nabala :" banekin bai erattn tziaten zuek sorgiñak zintela ta uantxen pentsatzen dut ala zatela sorgiñak zatela " ta bueno artan gelditt tzen ta biamunin goizin ya ama ta alba orik biyek falta tzin ta amerikta juan tzirela erran men tzuten desagertu men tziren ama alabak ori lotsatuta . Oxtan gelditzen da nere zera...

"Ta badekzu bertzerikan ola gauza rrararikan do zerbatt sendatzen tzutela ta emen gendik".

Bai ola sendatzen aritz tzirenak izatt tzire. Urrutti juan gabetnikan nere amatxi nere attan ama nere atta zenan ama ta arek etten tzun ziñamiña etzatt tziotn uaiñ ez takit nik nola dun izena tortikulis edo ola erratn diote noski ta ordun izatten zen ori ziñamiña jartzen zen lepua ukertua ta miñez eta arekna tortzen tziren ta arek ittentzion bere errezua nik ez takit ze nola itten tzion bere errezua ta momentu bera-tikan libre gelditzn tziren ez tzuten diousere zatten segidan juaten tziren itxera ori itten tzun ta e bertze bat berriz subik autsiki iñ ta edozeiñ sube zela re subik autsiki egiñ ta sendatz tzuna re zatt tzen ordun ez tzen iñorrere medikutara ta ibiltzen segidun andri arekna juaten tziren ta arek botarazten zion erratn tzion galdetzen omen tzion ya nolko subia zen ya sube gorriya do berdia do nolkua zen ta bai etzula ikusi re egiñ ta bai berdin da nolku batt tzen ere istantin ikusko dugu ze kolorekua zen ta arek bere errezua eiñ ta gotti bota-razte men zkion barren zittun guziyak ta denak subia nolku zen kolore artkuaizatten men tzen ta sendatzen tziren ez tzu-ten diousere zatten subin autsikiksendatzen zittun orik bi an-

dri orik aspaldi ill tziren ta geigo ez tut uste bakarri badenik uaiñ iñorre aritzen denik . Bueno nik...

"Ta len ola aurra baserritan ta zatten zirelikan nola zatten zittuzten ze bakarrik zatten ziren do..."

A bai itxitan yayo itxitan itten tzin emagiñak izattn tziren uaiñ erratt dena "partera do " komadrona" do oritkuk alegiya ordun guri erratten ginion ta erratt tzioten gure guratsuk ta emagiña erratt tzioten ta ortako ola ibiltzen tzirenak izatt tzieen zera etzin noski artik bizi zirenak miño baserrin bertzik bazaltxen lana eginta gero biartzirenin aurrak artzeko ta eittko ta denak moldatzen xuzten medikutara ordun garai etan etzen iñorrere ỳuaten dena beri axtan itxin baserrin bertan yayotzen tżiren aurraz ta denak.

Bein batin omentzen gizon bat sorgiñan fama zuna eta ura itten men zittula ta ola ta igande arrats batin ba omen duzi itxera kuadrill bat ola baserri urruttira kuadrill bat ta bidagurutze batin elkarkin solasin ta "ño auxen illunbia" batek bertziri " ez tuk auxe polita ardi beltza arrautzko etziok egokia auxe" " bai ilun dagola" ta ori kuadrilltikan faltatu men zitzeion sorgiñan fama zun ori faltatu men zitzaion ta momentun an eldu men tzen bere ardi bat bizkarrin ardi beltz bat bizkarrin "una etzunten erratten etzela giro egokia ikustko ardi beltza ikustko una ementxe arrauntiñet ba bat" erran men tzion.

"Ta oriken andri ta ori re..."

Ta andri re bai andriare ala omen tzun famakin zatten bat tzen nik izautu nittun biyek oiek ez nion sorginderirikan sumatu

ekeri alegiya miño auzun fama izatt tzuten yendiri bidira ateri ta gero poliza bat igual man ondoko eguntan agertzen mentzen ugeldu aundi batkin batin begin ondun beltz beltz egiña agertzen tzen ta galdetu omen tzioten ya zekin egiñ tzun ura ta eskalak betti erori ta eiñ tzula ta orregatik tzula ura ta yendik errattn men zuzten bai bakarran batek bai palizan bat bai ederra mana orreri. Ola izattn tziren.

Gero izattn tziren ola errattm tzuten lenogo lamik izatten men tziren nik eztakit emen lamik errttn tzioten orik omen tziren yendih figura berakuk miño ttikiyak arront ttikiyak men tzin ta e solasa re itten men tzuten estrañu samarra etten men tzuten ta edoziñeri re ez pen tziren gastuk miñon atetz men zazkion bidetara yatkua galdeka ta batez ere emen baserria bia ontan erritikan bettio or Aranibar bada baserri bat an a-taktzen omen zittuzten ta andriari galdeka beti zerak galdeka ta ordun karreteruk ibiltzen men tziren edozeiñ yana yanaria ta erriko biartzen tiendakt tarako ta gauza biar tzena karre-tan ta ola ta ekeri atetzen men zazkion plii gogorrak ta itten men tzuten garbitasuna jota botatzen men xuzten arrika ta ola ibiltzen omen tziren mño lamik izatten omen tziren aunitz .
Pues ez takit geigo ze zer gertatz tzen orikin lami orikin.

Gero bertze istorio bat bazen ontza batkin baserri batin gabin agertu zitzaion itxin ontz ori ta ontz ori etzioten zera onikan artzen orreri ta arraut tzuten nolpattere denan artin itxin familin ta sartu zuten errurdi baten azpiyin errurdi ori da mendida bat zera bat artua ta illara gaztaiñ ta edozeiñ gauza zeratzko meditzko katxarro bat bueno "kajon " bat aren azpiyin sartu zuten ustez seguro ta an tzeukaten eta gero gogotzaion denbor puskatbn burun ya nola te zagon do an te zegon do kus

bar ztela ta pixlot arrot tzutetik kaja ori ate zaion ta itxin bazuten kristal baten autsiya leyun ta aren zulu artikan alde iñ tzion ontzak ta ikaragarri penatuk gelditz ziren aldeiñ tzion ta ... biaun goizin argitz tzunin itxetik ateri tz juant ziren baratzera benpen do bazittuzten piperrak aunitz tomatik re bai ta piperrak benpen ta piper guziyk faltak zittuzten abatsi iñ zkioten gab artan ta el zuten sospetxa ura zantzela ontzan figuran torriko yenden bat sorgiñen bat ta ekin arekin zamuntu arek ta bertzik piperrak eraun men zkiotela. Ola zen kontant tzuten ordun oixen...

" Bueno atautxi eskerrikasko istorio orik kontatzegatik "

" Bai".

****